

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

¹ Вінницький національний технічний університет;

² Департамент соціальної та молодіжної політики Вінницької облдержадміністрації

Анотація

Розглянуто молодіжне підприємництво як елемент підвищення рівня зайнятості молоді, можливість створення нових робочих місць. Проаналізовано проблеми та перспективи розвитку молодіжного підприємництва.

Ключові слова: молодіжне підприємництво, молодь, зайнятість, органи державної влади.

Abstract

Youth entrepreneurship is considered as an element of raising the level of youth employment, the possibility of creating new jobs. The problems and perspectives of youth entrepreneurship development are analyzed.

Keywords: youth entrepreneurship, youth, employment, state authorities.

Вступ

Однією із найважливіших функцій молодіжного підприємництва є те, що воно може стати тією суспільною силою, економічні інтереси якої повністю збігаються з інтересами регіону й держави. Саме молоді підприємці зацікавлені у створенні здорового, цивілізованого економічного середовища, заснованого на здоровій конкуренції й можливості максимально реалізувати свій творчий потенціал, досягти фінансової незалежності.

Результати дослідження

У розвинених країнах світу здійснюється формування і підтримка класу підприємців, які обумовлюють економічне зростання. Так, у Франції, за даними дослідження, майже 24% 16–19-річних підлітків мріють стати підприємцями, але вони висловлюють реалістичну оцінку природи ринку праці, мають уявлення про підприємництво як про важку роботу, а не про «битву» або гру; лише 16% опитаних вважають, що почати свою справу буде легко [1, с. 20].

На відміну від українських підлітків, у яких підприємництво асоціюється зі швидкою «роботою грошей», французи розглядають його як звичайну економічну діяльність. В теорії і практиці управління поняття «підприємницька культура» розглядається як рівень опанування людиною в процесі виховання й самовиховання стійких і стабільних ціннісних орієнтацій, морально-етичних принципів, відповідних знань, умінь і навичок.

Дослідження американського ученого Д. Беча свідчать, що дрібне підприємництво – головна рушійна сила економічного зростання США, де 37% зайнятого чоловічого населення і приблизно половина працюючих жінок мають в намірах відкрити свій бізнес [1, с. 21].

Сучасна українська молодь має набагато більше можливостей для реалізації своїх амбіцій, ніж їхні батьки за часів радянської влади, зокрема щодо розвитку молодіжного підприємництва. Погоджуємось з автором К.С. Піддубною [1], що підприємництво може стати початком ділової кар'єри молодих людей в умовах соціально-економічної кризи і напруженості на ринку праці. Сьогодні для суспільства небезпечною є не сама проблема безробіття, а недосконалість механізму попередження його негативних наслідків, особливо для молоді на початку трудового життя. У такій ситуації створення сприятливих умов для розвитку молодіжного підприємництва та реалізації підприємницького потенціалу молоді дасть відповідний економічний і соціальний ефект.

Статистичні дані свідчать, що найбільше труднощів із працевлаштуванням виникає у молоді до 24 років, а саме в цьому віці більшість молодих людей шукає роботу вперше. Молодь знаходиться

у замкненому колі “важко знайти роботу, бо немає досвіду – немає досвіду, бо важко знайти роботу”. Тому забезпечення реальних умов для її трудового старту повинне стати пріоритетним напрямом державної молодіжної політики.

Деякі кроки з формування та реалізації державної молодіжної політики зроблено. Так, статтею 7 Закону України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” [2] передбачено, що “держава забезпечує працездатній молоді надання першого робочого місця на строк не менше двох років після закінчення або припинення навчання у загальноосвітніх, професійно-технічних і вищих навчальних закладах, завершення професійної підготовки і перепідготовки, а також після звільнення зі строкової військової або альтернативної (невійськової) служби”. В цій же статті вказано, що держава гарантує надання роботи за фахом на період не менше трьох років молодим спеціалістам – випускникам державних ПТНЗ та ВНЗ, потреба в яких була визначена державним замовленням. Проте реальні статистичні дані вказують на те, що ці норми закону є здебільшого недієвими.

У нинішніх ринкових умовах держава не управляє стовідсотково попитом і пропозицією робочої сили, як це було за планової економіки. Незважаючи на норми закону, “держава фактично зняла з себе повноваження щодо захисту молоді та забезпечення робочим місцем молодих спеціалістів, перекидаючи відповідальність на роботодавця або навчальний заклад» [3]. При цьому керівництво ВНЗ у разі нестачі наявних робочих місць ставить перед випускниками, що навчалися за бюджетні кошти, задачу працевлаштуватись самостійно та принести відповідну довідку щодо працевлаштування. Однак здебільшого такі довідки виявляються фіктивними.

Молоді громадяни мають право звернутися до центру зайнятості, де вони можуть одержати безкоштовну інформацію та консультацію, пройти професійну підготовку і перепідготовку. Слід відмітити, що Державна служба зайнятості надає інформацію про наявність вільних робочих місць не тільки безпосередньо молоді, але і місцевим органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, молодіжним центрам праці, центрам соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді.

Держава сприяє створенню молодіжних центрів праці, а також молодіжних громадських організацій (агентств, бірж, бюро тощо) для забезпечення працевлаштування молоді, реалізації програм професійного навчання молоді тощо. Метою діяльності молодіжних центрів праці є вирішення питань працевлаштування молоді, забезпечення її зайнятості у вільний від навчання час, сприяння розвитку молодіжних ініціатив у трудовій сфері, перепідготовка та підвищення кваліфікації молоді [4].

Стримуючим фактором розвитку молодіжного підприємництва є його недостатня підтримка та фінансування з боку влади, райдержадміністрацій, бізнесу та об’єднаних територіальних громад. Так, протягом 2016-2018 років обсяг фінансування розвитку молодіжної політики згідно програми «Молодь України» зросла лише на 140 тис. грн. (6,7 %), при цьому кількість проведених заходів скоротилась на 41,3%, а кількість учасників на 58,7 % (табл. 1).

Таблиця 1 – Реалізація програми «Молодь України» у Вінницькій області

Значення показника	Роки			Відхилення 2018/2016	
	2016	2017	2018	абсолютне	відносне, %
кількість заходів план, одиниць	94	68	58	-36	-38,3
кількість заходів факт, одиниць	92	65	54	-38	-41,3
кількість учасників план, осіб	72758	52878	73720	962	1,3
кількість учасників факт, осіб	54971	43721	22710	-32261	-58,7
обсяг фінансування відповідно до програми МУ, грн	2 037 100	2 083 700	2 389 950	352 850	17,3
обсяг фінансування відповідно до місцевих бюджетів (план), грн	2 037 100	2 083 700	2 391 900	354 800	17,4
фактично використано, грн	2 004 500	2 000 000	2 140 000	135 500	6,7

Примітка: складено за матеріалами Департаменту соціальної та молодіжної політики Вінницької облдержадміністрації

Також одним із найважливіших чинників для молодої людини - це здобуття якісної освіти в закладах вищої освіти та можливість отримувати максимум практичних навичок вже з перших років

навчання, що буде гарним фундаментом для молодіжного підприємництва. Одним з новітніх підходів у сфері вищої освіти є концепція дуальної освіти, яка передбачає просторове і часове поєднання навчання у навчальному закладі та стажування на підприємствах за принципом 50/50. Така форма навчання сприяє більшій інтеграції освіти, науки і бізнесу та є широко розповсюджена у Німеччині, Австрії, Швейцарії. Згідно з дуальним принципом навчання, студенти під час стажування на підприємствах складають кваліфікаційні іспити, а фахівці, що працюють на підприємствах, беруть активну участь у формуванні переліку дисциплін та змісту і структури навчальних програм у ВНЗ. Вдосконалення також потребує система написання та використання результатів наукових досліджень, випускних робіт студентів. Такі дослідження мають виконуватись не лише на базі реальних даних, а й на реально замовлення підприємств та установ або на реальний запит ринку, що сприятиме мотивації студентів та розширенню можливостей працевлаштування та відкриття власної справи.

Висновки

В нашій країні існує потреба розвитку молодіжного підприємництва як одного із шляхів розв'язання питання безробіття серед молоді, створення додаткових робочих місць. Вагомим чинником удосконалення механізму підтримки молодіжного підприємництва є взаємодія чотирьох сторін «молодь – влада – бізнес – громада».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Піддубна К.С. Роль бізнесової освіти в розвитку молодіжного підприємництва / К.С. Піддубна // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент : збірник наукових праць / Ред. кол. : Євтух В. Б. (гол. ред.). – Київ : Фенікс, 2013. – Вип. 13. – с. 19-33.
2. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні : Закон України № 2998-ХІІ від 5 лютого 1993 року. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>.
3. Семенова Д. Щодо регулювання надання першого робочого місця в Законі України “Про зайнятість населення” : аналіт. зап. / Д. Семенова, О. Пишуліна // Національний інститут стратегічних досліджень при Президенті України. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/932/>
4. Про затвердження Типового положення про молодіжний центр праці : Постанова Кабінету Міністрів України No 40 від 24.01.2001 р. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/40-2001-%D0%BF>.

Тетяна Миколаївна Білоконь — канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри підприємництва та фінансової діяльності, Вінницький національний технічний університет, e-mail: tm.bilokon@gmail.com

Кобися Микола Володимирович — головний спеціаліст відділу молодіжної політики та взаємодії з громадськими організаціями департаменту соціальної та молодіжної політики Вінницької обласної державної адміністрації, студент групи 2МФК-17м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, e-mail: mkobysya@gmail.com

Tetiana M. Bilokon — Cand. Sc. (Econ.), Assistant Professor, Assistant Professor of the Department of Entrepreneurship and Financial Activity, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia

Mykola V. Kobysia — Chief Specialist, Department of Social and Youth Policy of Vinnytsia Oblast State Administration, student of the Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia